

Opetusalan Ammattijärjestö puh. 020 748 9600
Undervisningssektorns faksi (09) 145 821
Fackorganisation www.oaj.fi
PL 20, Rautatieläisenkatu 6 oaj@oaj.fi
00521 Helsinki

13.2.2008

1 (5)

Valtioneuvostolle

VALTIONTALouden KEHYKSET VUOSILLE 2009 – 2012

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ esittää, että päättäessään valtioneulouden kehyksistä vuosille 2009 – 2012 valtioneuvosto varaa riittävästi resursseja koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden laadun ja saatavuuden turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallitus on luvannut ohjelmassaan turvata tasapuoliset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Hallitusohjelmaan ja viime joulukuussa hyväksytyyn Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan kirjatut toiminnalliset uudistukset uhkaavat jäädä monilta osin toteutumatta, ellei niihin kehyspäätöksessä osoiteta riittävästi voimavaroja.

Kuntatalous tasapainoon

Kunnat tuottavat valtaosan koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluista. Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kannalta kuntatalouden vakaudella on keskeinen merkitys palveluiden laadun ja saatavuuden turvaamisessa. Viime vuosien kuntatalouden yleisestä myönteisestä kehityksestä huolimatta kuntien väliset taloudelliset erot ovat edelleen suuret, mikä uhkaa vakavasti tasa-arvoa ja palveluiden käyttäjien yhdenvertaisuutta. Vuoden 2007 tilinpäätösarvioissa 300 kunnassa vuosikate on edelleen pienempi kuin kunnan investointien omahankintamenot.

Kuntien keho taloudellinen tilanne on johtanut osassa kuntia mm. homekoulujen korjausten ja koulujen sisäilmaongelmien ratkaisujen viivästymiseen, opetus- ja lapsiryhmien koon kasvuun, lähiopetuksen ja ohjauksen vähenemiseen, oppilashuolto- ja muun erityisen tuen riittämättömyyteen sekä ääritapauksissa henkilöstön lomautuksiin. OAJ:n tiedossa on tällä hetkellä yhteensä 9 kunnan päätökset tai suunnitelmat lomauttaa opettajiin, enimmillään jopa neljän viikon ajaksi vuodessa. Lomautukset johtavat väistämättä lainvastaisiin opetusjärjestelyihin ja ne tulee pystyä estämään. Valtio vastaa viimekädessä perusoikeuksien toteutumisesta.

Kuntien tehtävien ja rahoituksen tasapainon saavuttamiseen sekä palveluiden käyttäjien yhdenvertaisuuden varmistamiseksi tulee valtionosuusprosenttia nostaa ja varata riittävästi määrärahoja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kuntien avustamiseksi. Vuonna 2010 toteutettavassa valtionosuusuudistuksessa rahoitusjärjestelmä tulee säilyttää sellaisena, että se ottaa huomioon kuntien erilaiset olosuhteet ja muut kustannuksiin vaikuttavat seikat. Valtioneuvoston tulee luopua suunnitelmasta yhdistää mm. perusopetuksen rahoitus sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen kanssa ns. yhden putken mallin mukaisesti.

Toiminnallisiin uudistuksiin lisää voimavaroja

Seuraavassa on lueteltu koulutuksen alueella lähivuosina suunniteltuja uudistuksia ja muutoksia, jotka lisäävät kustannuksia ja jotka tulee kehyspäättöksessä ottaa huomioon. Hallitusohjelman liitteeseen merkityt voimavarojen lisäykset ja resurssien uudelleen kohdentamiset eivät riitä kaikkien esitettyjen uudistusten toteuttamiseen.

1. Kaikkia koulutusmuotoja koskevia muutoksia

- Työhyvinvointihanke oppilaiden ja opettajien fyysisen ja henkisen turvallisuuden parantamiseksi kaikissa koulutusmuodoissa ja -asteilla.
- Työnantajille säädettävä velvoite huolehtia siitä, että opetushenkilöstö saa säännöllisesti täydennyskoulutusta. Esimerkiksi yksityisellä sektorilla yritykset käyttävät henkilöstön kehittämiseen noin 3 % palkkasummastaan, joka kunnan opetuslalla merkitsisi 64 milj. euroa vuodessa.
- Opetusryhmien ja päivähoidon lapsiryhmien koon pienentäminen (ryhmäkoot, opiskelija/opettaja – suhdeluku jne.). Esimerkiksi perusopetuksen vuosiluokkien 1 – 6 ryhmäkokojen alentaminen 20 oppilaaseen maksaisi noin 45 milj. euroa vuodessa.
- Opinto-ohjauksen, erityisesti henkilökohtaisen ohjauksen lisääminen. Esimerkiksi päätoiminen opinto-ohjaaja 200 opiskelijaa kohden maksaisi noin 50 milj. euroa vuodessa.
- Maahanmuuttajien ja erityisopetuksen määrän kasvu. On laskettu (esimerkiksi Helsingin kaupunki) että maahanmuuttajataustaisen lapsen ja nuoren koulutusura maksaa 30 % enemmän kuin suomalaissyntyisten.

2. Varhaiskasvatus

- Päivähoitolain uudistaminen. Palveluiden monipuolistuminen merkitsee palveluiden kysynnän kasvua, mikä merkitsee puolestaan sekä lastentarhanopettajien

että erityislastentarhanopettajien lisätarvetta. Uudistettavassa lainsäädännössä tulee säätää nykyistä täsmällisemmin yhdessä hoidettavien lasten määrät.

- Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustason nostaminen ja pedagogisen koulutuksen saaneen henkilöstön lisääminen lasten päivähoidossa.

3. Esi- ja perusopetus

- Perusopetuksen laadun parantaminen (ja mahdolliset muut laatutyöryhmän työn tulokset), ryhmäkokojen pienentäminen ja tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen edellyttävät lisäresursseja.
- Voimavarojen lisääminen maahanmuuttajien perusopetukseen ja ammatilliseen koulutukseen valmistavaan opetukseen, suomi/ ruotsi toisena kielenä -opetukseen, oman äidinkielen opetukseen ja tukiopetukseen (suomeksi/ ruotsiksi/ omalla äidinkielellä).
- Varautuminen muissa maissa opettajankoulutuksen tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajataustaisten opettajien pätevöittämissä koulutukseen sekä nuorten maahanmuuttajataustaisten opettajankoulutukseen, jossa tarvitaan ylimääräinen rahoitus suomen/ ruotsin kielen taidon parantamiseen. Lisäksi kaikille opettajille tulee antaa lisää tietoa maahanmuuttajien kulttuurista.
- Koulujen kerhotoiminnan vahvistaminen.
- Harjoittelukoulujen rahoituksen ja itsenäisen aseman turvaaminen.

4. Lukio

- Erityisopettajan virkojen perustaminen lukioon.
- Opinto-ohjauksen saatavuuden parantaminen opinto-ohjauksen virkoja perustamalla.
- Ylioppilastutkinnon uudistukset ovat lisänneet lukion opettajien työmäärää, mitä ei ole kompensoitu palkkauksessa. Ennen uusia ylioppilastutkinnon kehittämistoimia tulee lukioresurssia kasvattaa kattamaan opettajien lisääntyneen työn.
- Aikuislukioiden aineenopetus tulee saattaa valtion rahoituksen piiriin. Tämä edellyttää lukioiden rahoituksen kohdentumista aineenopetukseen aikuisille tarjotussa perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.

5. Ammatillinen peruskoulutus

- Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen lisääminen.
- Lähiopetus ja ohjauksen lisääminen ammatillisessa peruskoulutuksessa.
- Työssä oppimisen laadun varmistaminen. OAJ vastustaa työssäoppimisen laajentamista.
- Ammatillisten opintojen vertailtavuus, EQF:n toimeenpano.

6. Aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö

- Vapaan sivistystyön kehittämisohjelman 2008 – 2012 toimeenpano, eli rahoitusjärjestelmän ja lainsäädännön uudistukset.
- Ammatillisessa lisäkoulutuksessa otetaan vuonna 2009 käyttöön tuloksellisuusrahoitus. Uudistuksen edellyttämät lisäresurssit on otettava perusrahoituksen ulkopuolelta.
- Ammatilliselle koulutukselle tulee suunnata tutkimus- ja kehittämisrahaa alueellisen tehtävän toteuttamiseen mm. lisäämällä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävään osoitettavaa rahoitusta.
- Oppisopimuskoulutukseen laatukriteerit.
- Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen uudistaminen, jonka keskeisenä tavoitteena on parantaa työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia ja koulutuksen työelämävastaavuutta edellyttää lisäresursointia.
- Kansalais- ja työväenopistojen suuntaviivaohjauksesta luovutaan vuonna 2009. Tämän jälkeen kansalais- ja työväenopistoille tulee suunnata riittävästi kehittämisrahoja suuntaviivaopintojen kaltaisten opintojen toteuttamiseksi.

7. Korkeakoulu

- Korkeakoulujen opetuksen laadun parantaminen, opintoaikojen lyhentäminen, aikaisemmin opitun tunnistaminen ja keskeyttämisen vähentäminen.
- Opettajamäärän lisääminen edellyttää lisää palkkaukseen suunnattavaa rahoitusta ja myös tila- ym. resurssien lisäämistä.
- Jotta rakenteellisen kehittämisen tavoitteeksi asetettu opetuksen ja tutkimuksen laadun parantaminen toteutuisi, ammattikorkeakouluissa tulee ottaa huomioon

se, ettei esim. koulutuspaikkojen lopettaminen jollakin alalla (esim. tekniikan ala 350 paikan vähentäminen) tai siirto ammattikorkeakoulusta toiseen aiheuta rahoituksen heikkenemistä ja sitä kautta esim. opettajien irtisanomisia.

- Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tehostaminen.
- Lastentarhanopettajien, erityislastentarhanopettajien, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien koulutusmäärien nostaminen.
- Yliopistojen ja niissä toimivien harjoittelukoulujen perusrahoituksen nostaminen koulutuksen laadun kohottamiseksi ja laadun varmistamiseksi.
- Yliopistouudistuksen toteuttaminen. Innovaatioyliopistolle osoitettujen määrärahojen lisäksi on turvattava muiden yliopistojen rahoitus.

Tuottavuusohjelmasta tulee luopua sekä yliopistojen että harjoittelukoulujen osalta, koska se heikentää opetuksen määrää ja laatua.

8. Taiteen perusopetus

- Taiteen perusopetuksen alueellisesta saavutettavuudesta huolehtiminen merkitsee käytännössä sitä, että tuntiperusteisen valtionosuuden piiriin joudutaan ottamaan lisää koulutuksen järjestäjiä eri taideoilta. Rahoitusta tulee tästä syystä lisätä taiteen perusopetuksen tuntiperusteiseen valtionosuuteen, jolla rahoitetaan laajan oppimäärän opetusta.

OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ

Erkki Kangasniemi
puheenjohtaja

Matti Lahtinen
koulutusasiain päällikkö

Tiedoksi Opetusministeriö
Valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Eduskunnan sivistysvaliokunta